

TEISĖJŲ ETIKOS IR DRAUSMĖS KOMISIJA

IŠVADA DĖL TEISĖJO AUDRIAUS CININO ELGESIO

2013 m. gegužės 6 d. Nr. 58P-1
Vilnius

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, susidedanti iš komisijos narių Algio Norkūno (komisijos pirmininko), Dianos Butrimienės, Tado Langaičio, Jūratės Novagrockienės ir Veslavos Ruskan (pranešėjos), sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Teisės ir administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Tomai Valytei, Nacionalinės teismų administracijos patalpose, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Seimo nario prof. V. Juozapaičio prašymą pateikti išvadą, ar Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjas A. Cininas laikėsi teisėjų etikos reikalavimų, susipažinusi su medžiaga,

n u s t a t ė :

Lietuvos Respublikos Seimo narys prof. V. Juozapaitis inicijavo Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 310 straipsnio pataisais, siūlydamas griežtinti sankcijas už žiaurų elgesį su gyvūnais. Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjas A. Cininas 2013 m. kovo 11 d. interneto tinklalapyje www.cininas.lt ir 2013 m. kovo 12 d. interneto tinklalapyje www.infolex.lt paskelbė straipsnį „Dirglioji teisėkūra: Mušk žmoną, bet ne šunį“, kuriame išdėstė savo kritiką dėl siūlomų BK 310 straipsnio pakeitimų. Pareiškėjas V. Juozapaitis savo prašyme, adresuotame Teisėjų etikos ir drausmės komisijai, nurodo, kad minėtame straipsnyje teisėjas A. Cininas kvestionavo jo, kaip Lietuvos Respublikos Seimo nario, teisę inicijuoti teisės aktų pataisais, viešai suabejodamas jo kompetencija, pašaipiai primindamas jo pirminę – operos solisto – profesiją. Lietuvos Respublikos Seimo narys prašo įvertinti tokį teisėjo A. Cinino elgesį etikos aspektu.

Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjas A. Cininas pateiktame rašytiniame paaiškinime nurodė, kad, rašydamas publikaciją, kurioje kritiškai atsiliepė apie Lietuvos Respublikos Seimo nario iniciatyvą griežtinti bausmes už žiaurų elgesį su gyvūnais, jis naudojosi teise laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus, taip pat naudojosi savo teise viešai kritikuoti valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, taip pat pareigūnų veiklą, o už kritiką yra draudžiama asmenis persekioti. Jis publikacijai pasirinko feljtono formą. Jai būdinga, kad nagrinėjamus dalykus įprasta pateikti su humoru, mintis paryškinti įvairiomis antitezėmis, paradoksais bei priežodžiais, taip pat leidžiama remiantis tikrais faktais, pasišaipyti iš konkrečių asmenų, kas ugdo pašaipų skaitytojo požiūrį į visuomenei žalingus reiškinius. Teisėjo teigimu, būdamas viešosios informacijos rengėju ir skleidėju, jis laikėsi ir žurnalistinės etikos – nedelsdamas paskelbė Lietuvos Respublikos Seimo nario prof. V. Juozapaičio atsakymą į jo publikaciją. Teisėjo vertinimu, nieko neleistina jis nepadarė, o jo pasirinkta publicistikos forma naudotina ir ateityje.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija teikia išvadą dėl teisėjo elgesio atitikimo teisėjo etikai. Tokiu atveju ji nesvarsto ir nesprenžia dėl drausminės atsakomybės teisėjui pagrindų požymių ir jos taikymo.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija vadovaujasi visuotinai pripažintomis nuostatomis, kad teisėjas turi ir gali naudotis saviraiškos laisve ir teise kritikuoti, o šiuo atveju pabrėžia, kad jis turi teisę dalyvauti diskusijose tobulinant teisės aktus ir turi teisę išsakyti savo argumentuotą kritiką dėl pateiktų konkrečių įstatymų pataisų. Naudodamasis šiomis teisėmis ir laisvėmis, teisėjas turi teisę dalyvauti įvairiomis ir moderniausiomis formomis rengiamuose forumuose, tame tarpe, naudotis interneto ir socialinių tinklų galimybėmis. Pasirinkdamas diskusijos vietą, formą, pasisakymo argumentus ir jų

pateikimo būdus, teisėjas turi atsižvelgti į tai, kad visais atvejais jis privalo užtikrinti teisėjo profesijos garbę ir prestižą bei teisėjų etikos principų laikymąsi.

Teisėjų etikos kodekso 13 ir 14 straipsnyje įtvirtinti padarumo ir pavyzdingumo principai reikalauja, kad kiekvienas teisėjas būtų nepriekaištingos reputacijos, darbinėje ir kitoje viešojoje veikloje bei privačiame gyvenime elgtųsi santūriai, korektiškai ir mandagiai, nereikštų niekam paniekos, profesinėje veikloje ir privačiame gyvenime savo elgesiu ir kalba rodytų pavyzdį (13 str. 1, 3 ir 5 p., 14 str. 1 p.). Teisėjas neturi menkinti kitų asmenų, kurie atlieka savo pareigas ir turi rodyti jiems deramą pagarbą. Teisėjas savo, kaip Lietuvos Respublikos piliečio, teises ir pareigas turi įgyvendinti taip, kad būtų laikomasi Teisėjų etikos kodekso. Teisėjas privalo grįsti savo pasisakymus neutralumu, korektiškumu, mandagumu ir santūrumu, kad būtų išlaikyta atitinkama pusiausvyra tarp laisvės ir nuomonės reiškimo ir teisėjo pareigų kilnumo išsaugojimo.

Teisėjų etikos kodekso 8 straipsnyje įtvirtintas teisingumo principas, kuris reikalauja, kad teisėjas nedemonstruotų savo simpatijų ar antipatijų ir išskirtinio dėmesio atskiriems asmenims ar jų grupėms. Savo veikloje teisėjas turėtų vengti netinkamą arba neigiamą nuomonę sudarančio elgesio. Teisėjas, kaip ir kitas pilietis, turi teisę į žodžio laisvę, turi teisę kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą, tačiau naudodamasis šiomis konstitucinėmis teisėmis teisėjas visada turi elgtis taip, kad išsaugotų savo pareigų orumą, teismų nešališkumą ir nepriklausomumą.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, vertindama teisėjo A. Cinino elgesį, pažymi, kad teisėjui yra keliami aukštesni elgesio standartai nei kitiems asmenims. Tiek eidamas tiesiogines pareigas, tiek laisvu nuo pareigų atlikimo metu jis turi laikytis Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų reikalavimų. Kiekvienas teisėjas turi būti nepriekaištingos reputacijos, kuri, be kita ko, reikalauja, kad teisėjas elgtųsi pavyzdingai, korektiškai ir santūriai. Viešai reikšdamas savo nuomonę ar kritiką, teisėjas turi apgalvoti savo žodžius ir dėl jų galinčius kilti padarinius.

Nagrinėjamu atveju vertindama teisėjo A. Cinino viešai paskelbtos publikacijos pavadinimą „Dirglioji teisėkūra: Mušk žmoną, bet ne šunį“ Teisėjų etikos ir drausmės komisija sprendžia, kad publikacijos antraštė yra dviprasmiška. Ji gali būti suprasta kaip toleruojanti ar skatinanti smurtą. Smurto toleravimas yra morališkai nepriimtinas, o jo skatinimas pažeidžia įstatymo reikalavimus. Tokio turinio antraštės teiginį Teisėjų etikos ir drausmės komisija vertina kaip nederantį su teisėjo pareigų orumu. Teisėjų etikos požiūriu teisėjui nepriimtina remtis moralės požiūriu abejotinais ar jai prieštaraujančiais argumentais, o taip pat toleruoti ar skatinti tai, kas pažeidžia įstatymų reikalavimus. Nors vertinant visos publikacijos kontekste galima suprasti, kad šiuo teiginiu buvo siekiama išryškinti problemą, Teisėjų etikos ir drausmės komisija pabrėžia, kad teisėjas turi atsižvelgti į savo pareigas ir pasirinkti santūresnes išraiškos priemones šiam tikslui. Šiuo atveju aštraus bei moralės ir teisės požiūriu dviprasmiško turinio antraštė publikuojama čia pat nurodant teisėjo, kaip publikacijos autoriaus, pareigas. Dėl tokių aplinkybių, Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuomone, šis pasisakymas teisėjui nederamas ir teisėjų etikos požiūriu yra nepriimtinas. Atsižvelgiant į tai, teisėjams viešai dėstant savo poziciją (skelbiant straipsnius, publikacijas, komentarus, pasisakant viešai ir kt.) siūlytina vengti naudoti pasisakymus, kurie suvokiami kaip prieštaraujantys moralei ar teisei. Naudodamasis saviraiškos laisve ar kritikuodamas, teisėjas turi teisę pasinaudoti įvairiomis kūrinio formomis, taip pat ir feljetono, tačiau neturi teisės peržengti moralės ir teisės nustatytą ribą. Teisėjų etikos ir drausmės komisija vertina, kad paskelbtos publikacijos pavadinimo nurodytoji dalis gali būti suprantama ir interpretuojama kaip toleruojanti ar skatinanti veiksmus, kurie visuomenėje vienareikšmiškai suprantami neigiamai, nes yra uždrausti įstatymų, todėl ji pripažintina kaip neatitinkanti teisėjų etikos korektiškumo, santūrumo ir pavyzdingumo reikalavimų.

Dėl teisėjo naudojamų kreipinių į įstatymo pataisų autorių Teisėjų etikos ir drausmės komisija pažymi, kad teisėjas, kuris dalyvauja diskusijoje ar išsako kritiką, turi veikti dalykiškai ir profesionaliai, nemenkindamas kitų asmenų. Tai reiškia, kad jis pirmiausia pasisako dėl diskusijos dalyko, o ne dėl jos dalyvių, taip pat ir vartodamas kreipinius į juos. Diskusijos dalykiškumas reikalauja, kad būtų vengiama argumentų, kreipinių ir išsireiškimų, susijusių su diskusijose dalyvaujančiais asmenimis, jeigu tai nenusiję su nagrinėjamu klausimu. Teisėjų etikos aspektu netoleruotina, kad būtų kritikuojamas asmuo (pavyzdžiui, pabrėžiant jo profesiją ir išskiriant ją iš kitų asmenų grupių), ypač tada, kai pasirenkamas kandas ir pašiepiantis kritikos stilius. Dėstomi argumentai turėtų būti nukreipti į aptariamą klausimą, o oponento argumentų ar veiksmų kritiką teisėjas turėtų reikšti dalykiškai, santūriai ir korektiškai.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija sprendžia, kad paskelbtoje publikacijoje teisėjo A. Cinino naudojami kreipiniai, susiję su pareiškėjo profesija, nebuvo reikalingi diskusijos požiūriu, nesusiję su nagrinėjamo klausimo esme ir rodo nepagarbą asmeniui. Komisija šiuos pasisakymus vertina kaip neatitinkančius neutralumo, korektiškumo, mandagumo ir santūrumo reikalavimų ir pažeidžiančius teisėjo etikos padorumo ir pavyzdingumo principus.

Komisija, vadovaudamasi Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 44 punktu,

teikia išvadą:

Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjo Audriaus Cinino pasisakymai neatitinka teisėjų etikos.

Komisijos nariai:

Algis Norkūnas

Diana Butrimienė

Tadas Langaitis

Jūratė Novagrockienė

Veslava Ruskan